

Sygn. akt IV U 568/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Grygiel

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Karina Zbroińska

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2018 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy Z. S.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziałowi Regionalnemu w C.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania Z. S.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w C.

z dnia 3 kwietnia 2018 roku Nr (...)

oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2018 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w C. odmówił ubezpieczonemu Z. S. prawa do emerytury rolniczej.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie wykazał wymaganego 25-letniego okresu ubezpieczenia. Równocześnie wskazano, iż nie uznano okresu pracy we własnym gospodarstwie rolnym w oparciu o akt własności ziemi wydany przez Naczelnika Powiatu w C. z dnia 30 marca 1974 roku, ponieważ zgodnie z wyjaśnieniami otrzymywanymi ze Starostwa Powiatowego w/w akt nie był ujawniony w ewidencji gruntów i budynków, jak również Starostwo w C. stwierdza, że w okresie od 1963 roku do 1975 roku władającym gruntami o powierzchni 3,7280 ha składającymi się z działek o numer (...) była inna osoba. Dodano również, iż akty zgonu nie stanowią podstawy do aktualizacji danych w ewidencji gruntów i budynków.

W odwołaniu wniesionym do sądu ubezpieczony Z. S. zakwestionował powyższą decyzję podnosząc, iż spełnia wszystkie warunki do przyznania emerytury. Dodał, iż ustalenia organu rentowego, iż w latach 1963-1975 właścicielem gruntów była inna osoba stoją w oczywistej sprzeczności z przedłożonym przez niego aktem zgonu, z którego wynika, iż w spornym okresie wyłącznie on wraz z matką władał spornymi gruntami, albowiem poprzedni właściciel działek o numerach (...) M. C. (1) zmarł w dniu (...). Natomiast działkę numer (...) odziedziczyła po swoich rodzica jego matka. Dlatego nie wzięcie przez organ rentowy przedłożonego przez niego aktu zgonu jego zdaniem jest bezprawne. Dodał również, że przedłożone przez niego dokumenty przedstawiają, iż w latach 1963-1975 pracował we własnym gospodarstwie rolnym,

a tym samym okres podlegania przez niego ubezpieczeniu społecznemu w pełni uprawnia go do otrzymania emerytury rolniczej.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Oddziału Regionalnego w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Z. S. urodził się (...). Od dnia (...) roku ubezpieczony uprawniony jest do pobierania emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych.

W dniu 3 października 2017 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej wskazując, że jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego powierzchni 1,5014 ha i 0,4004 ha. Do wniosku załączył akt własności ziemi z dnia 25 września 1975 roku potwierdzający, iż z mocy samego prawa stał się właścicielem nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów obręb B.

o numerze (...) o powierzchni 0,9975. Nieruchomość nabyta została na podstawie umowy o dożywocie zawartej z M. S. w 1970 roku.

Decyzją z dnia 19 grudnia 2017 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na nie wykazanie wymaganego 25-letniego okresu ubezpieczenia.

W dniu 4 stycznia 2018 roku ubezpieczony złożył kolejny wniosek o przyznanie prawa do emerytury rolniczej załączając akt własności ziemi z dnia 30 marca 1974 roku, zgodnie z którym stał się z mocy samego prawa właścicielem nieruchomości (działek) oznaczonych w ewidencji gruntów wsi B. pod pozycją rejestrową nr (...) działek o numerach (...) o powierzchni 3,7280 ha. Objęcie w posiadanie nieruchomości nastąpiło od roku 1963 do 1970 roku wspólnie z matką, a od 1970 roku osobiście na podstawie ustnej umowy darowizny zawartej z matką. Akt ten nie został ujawniony w rejestrze gruntów.

W oparciu o powyższe dokumenty organ rentowy ponownie decyzją z dnia 20 lutego 2018 roku odmówił wnioskodawcy przyznania żądanego świadczenia.

Ubezpieczony nie zgodził się z powyższą decyzją wnosząc od niej odwołanie do sądu. Do odwołania załączył akt zgonu M. C. (1).

Z uwagi na przedłożenie nowych dowód w sprawie, organ rentowy odstąpił od skierowania sprawy do sądu i w rozpoznaniu nowych okoliczności wydał zaskarżoną decyzję.

Organ rentowy uznał ubezpieczonemu następujące okresu podlegania ubezpieczeniu rolników:

- od 31 grudnia 1970 roku do 30 czerwca 1977 roku;
- od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku;
- od 1 lipca 1983 roku do 31 grudnia 1988 roku;
- od 1 kwietnia 1992 roku do 30 czerwca 1992 roku;
- od 1 stycznia 1993 roku do 30 czerwca 1993 roku;
- od 1 stycznia 1994 roku do 31 marca 1994 roku;
- od 1 lipca 1997 roku do 30 września 1997 roku;
- od 1 lipca 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku;

- od 1 kwietnia 1999 roku do 30 września 1999 roku;
- od 1 lipca 2000 roku do 31 grudnia 2000 roku;
- od 1 października 2001 roku do 30 czerwca 2003 roku;
- od 1 kwietnia 2007 roku do 30 czerwca 2007 roku; oraz
- od 1 kwietnia 2008 roku do 30 września 2008 roku

w łącznym wymiarze 23 lat, 3 miesięcy i 1 dnia.

Do 1975 roku jako władający gruntem rolnym o powierzchni ogólnej 3,7280ha, składającym się z działek o numerach (...), figurował M. C. (1). Był on pierwszym mężem matki odwołującego. Zmarł on w dniu (...). Aktem własności ziemi z dnia 25 września 1975 roku stwierdzono, iż M. S. (matka odwołującego) z mocy samego prawa stała się właścicielem nieruchomości (działek) oznaczonych numerami (...) o powierzchni 1,7330 ha położonych w B.. Nabycie nieruchomości nastąpiło przez samoistne posiadanie od roku 1946 roku. Z kolei działka o numerze (...) o powierzchni 1,9950 ha w 1975 roku została podzielona na działkę (...) o powierzchni 0,9975 ha i działkę (...) również o powierzchni 0,9975 ha. Aktem własności ziemi z dnia 25 września 1975 roku Z. S. stał się z mocy samego prawa właścicielem nieruchomości oznaczonej numerem (...). Nieruchomość została nabyta zgodnie z tym aktem własności ziemi na mocy umowy dożywocia zawartej z matką w 1970 roku (brak daty dziennej).

W okresie od 1 września 1968 roku do 1 września 1972 roku ubezpieczony zatrudniony był w Fabryce (...) w C., w tym w okresie od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku jako uczeń praktycznej nauki w zawodzie tokarza, a od 24 czerwca 1971 roku jako tokarz.

Okres od 1 września 1968 roku do 30 grudnia 1970 roku zaliczony został przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury z ZUS.

W Przedsiębiorstwie (...) w C. ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 20 września 1972 roku do 30 kwietnia 1992 roku na stanowisku tokarza.

(vide: akta rentowe, akta KRUS, dokumenty załączone do akt sprawy, w tym akt własności ziemi z dnia 30 marca 1974 roku oraz akty własności z dnia 25 września 1975 roku wraz postanowieniem Naczelnika Gminy w O. k. 24-27, informacja ZUS z dnia 3 października 2018 roku k. 38, wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony – protokół elektroniczny z rozprawy z dnia 19 września 2018 roku k. 32-32v. i z dnia 14 listopada 2018 roku k. 42-42v.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 2336 ze zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl art. 20 ust. 1 ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;

2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;

3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów (ust. 2).

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (ust. 3).

W niniejszej sprawie przedmiotem oceny sądu była prawidłowość decyzji organu rentowego z dnia 3 kwietnia 2018 roku, którą to odmówiono ubezpieczonemu prawa do emerytury, z uwagi na niewykazanie wymaganego 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. KRUS ustalając Z. S. okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 23 lat, 3 miesiące i 1 dnia przyjął okres podlegania i prowadzenia gospodarstwa rolnego przypadające od 31 grudnia 1970 roku, w oparciu o zapis z aktu własności z dnia 25 września 1975 roku, zgodnie z którym Z. S. wszedł w posiadaniu tych gruntów na podstawie umowy dożywocia z matką w 1970 roku. Z uwagi na brak daty dziennej tej umowy, jedyną datą pewną jest ostatni dzień tego roku, tj. 31 grudnia 1970 roku. Organ rentowy nie zaliczył natomiast okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym przed 31 grudnia 1970 roku, albowiem przedłożony przez niego akt własności ziemi

z dnia 30 marca 1974 roku nie został ujawniony w ewidencji gruntów i budynków,

a z danych posiadanych przez Starostwo (...) wynika, iż w tym okresie władającymi gruntami rolnymi o numerach (...) była inna osoba. Akt własności ziemi z 30 marca 1974 roku pozostaje przy tym w sprzeczności z dwoma aktami własności ziemi z 25 września 1975 roku.

Ubezpieczony nie zgodził się z powyższą decyzją wnosząc o zaliczenie okresu prowadzenia przez niego gospodarstwa rolnego w latach od 1963-1975.

Wskazać należy jednak, iż mimo że ubezpieczony domagał się zaliczenia okresu od 1963 roku w praktyce spornym może być tylko okres od 2 października 1968 roku, tj. od ukończenia przez niego 16-tego roku życia do 30 grudnia 1970 roku (od 31 grudnia 1970 roku okres ten został już zaliczony przez organ rentowy).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie Z. S. nie zasługuje jednak na uwzględnienie.

Na wstępie wyjaśnić należy kwestie własności spornych działek o numerach (...). Z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym wyjaśnień

samego ubezpieczonego wynika, iż to matka była właścicielką działki o numerze (...). Z kolei działki o numerach (...) były własnością jej pierwszego męża M. C. (1), który zmarł w dniu (...), pozostawiając dwie córki. Po jego śmierci M. C. (2) wyszła ponownie za mąż i z tego związku w (...) urodził się Z. S., a 5 lat później jego brat A.. Po śmierci drugiego męża w 1963 roku, w dniu 30 marca 1974 roku wydano akt własności ziemi, w którym jako właściciela wszystkich trzech działek wpisano odwołującego Z. S.. Równocześnie w dokumencie tym wskazano, iż objęcie w posiadanie tych działek nastąpiło od 1963 roku do 1970 wspólnie z matką, a od 1970 roku osobiście na podstawie ustnej umowy darowizny. Dokument nie został jednak ujawniony w ewidencji gruntów i budynków, co wynika z pisma Starostwa (...) z dnia 19 stycznia 2018 roku. W dniu 25 września 1975 roku zostały wystawione dwa kolejne akty własności ziemi, tj. jeden dotyczący działek (...) (stanowiących pierwotnie do 1950 roku tj. do daty śmierci, własność jej pierwszego męża M. C. (1)), gdzie właścicielem wskazana została M. S. oraz drugi dotyczący działki (...) (działka (...) uległa podziałowi), gdzie jako właściciela wskazano ubezpieczonego. Nabycie tej nieruchomości (działki (...)) nastąpiło na podstawie umowy dożywocia zawartej z M. S. w 1970 roku.

Zgodnie art. 15 ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstwa rolnych (Dz. U. z 1971 roku, nr 27, poz. 250), który stanowił podstawę do sporządzania aktu własności ziemi, ostateczna decyzja

stwierdzająca nabycie własności nieruchomości stanowi podstawę do ujawnienia nowego stanu własności w księdze wieczystej oraz w ewidencji gruntów.

W tym zakresie, biorąc pod uwagę informację Starostwa (...) z dnia 19 stycznia 2018 roku, iż akt własności ziemi z 30 marca 1974 roku nigdy nie został ujawniony w tych dokumentach, nie może on stanowić podstawy do przyjęcia, że Z. S. był właścicielem gospodarstwa rolnego składającego się z działek o numerach (...) (przy czym w latach 1963-1970 jako współwłaściciel z matką). Przeczą temu zresztą późniejsze akty własności ziemi, które były już ujawnione w ewidencji oraz fakt, iż działkami tymi w praktyce dysponowała matka odwołującego, która po 1975 roku działki o numerach (...) przekazała na rzecz córki z pierwszego małżeństwa, co zresztą potwierdził sam odwołujący. Niewątpliwie gdyby to Z. S. był właścicielem tych działek taka sytuacja nie mogłaby mieć miejsca.

W ocenie Sądu nie ujawnienie tego aktu własności ziemi z 1974 roku było zresztą oczywiste. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 tej ustawy nieruchomości wchodzące w skład gospodarstw rolnych, zwane dalej "nieruchomościami", i znajdujące się w dniu wejścia w życie ustawy w samoistnym posiadaniu rolników stają się z mocy samego prawa własnością tych rolników, jeżeli oni sami lub ich poprzednicy **objęli te nieruchomości w posiadanie** na podstawie zawartej bez prawem przewidzianej formy umowy sprzedaży, zamiany, darowizny, umowy o dożywocie lub innej umowy o przeniesienie własności, o zniesienie współwłasności albo umowy o dział spadku. Z. S. niewątpliwie w 1963 roku nie mógł być posiadaczem tych nieruchomości, albowiem po pierwsze w 1963 roku miał zaledwie 11 lat. Po drugie działki o numerach (...) były własnością pierwszego męża matki ubezpieczonego, z którym nie łączyły go żadne więzy pokrewieństwa. Nie mógł więc nabyć tych działek chociażby w drodze dziedziczenia. Z kolei działka (...) była w spornym okresie własnością jego matki. W świetle powyższego brak jest jakichkolwiek podstaw, aby przyjmować, iż Z. S. od 1963 roku był właścicielem tych działek.

Z przedstawionych okoliczności wynika zatem, że ubezpieczony mógł być traktowany wyłącznie jako właściciel gospodarstwa rolnego o powierzchni 0,9975 ha i to dopiero od 31 grudnia 1970 roku w oparciu o akt własności ziemi z 25 września 1975 roku.

Co do możliwości zaliczenia okresu od 2 października 1968 roku, tj. od ukończenia przez niego 16-tego roku życia do 30 grudnia 1970 roku odnieść należy się do treści art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy, który w zakresie udowodnionych okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu odsyła do art. 20. Zgodnie z tym przepisem do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990, w niniejszej sprawie jest to okres niesporny
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r. i to ten okres będzie przedmiotem rozważań sądu
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Należy jednak zwrócić uwagę, że w okresie od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku Z. S. był uczniem praktycznej nauki zawodu

w (...) Fabryce (...) i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniu społecznemu. Okres ten nadto zaliczony został mu do ustalenia prawa i wysokości emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie zaś z art. 20 ust. 2 ustawy okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Prawdopodobnie powyższego stanowiska potwierdził m.in. Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 13 lutego 2018 roku w sprawie sygn. akt III AUa 289/17 (LEX nr 2446562) wskazując, że osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nie zalicza się do okresów wymaganych do emerytury rolniczej okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w systemie powszechnym (art. 20 ust. 2 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników). Analogicznie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 19 października 2017 roku w sprawie sygn. akt III AUa 1494/16 (LEX nr

2396200) oraz Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9 grudnia 2016 roku w sprawie sygn. akt III AUa 1308/16 (LEX nr 2237399).

Po drugie w tym czasie, jak wskazano wyżej, nie był on właścicielem gospodarstwa rolnego, a zatem jedyne jego uprawnienia w zakresie gospodarstwa rolnego rozważać by można było wyłącznie w zakresie jego pracy w charakterze domownika. Sporny okres nie może jednak zostać zaliczony ubezpieczonemu w tym charakterze, albowiem w tym czasie praca na roli nie stanowiła jego głównego źródła utrzymania, albowiem był on wówczas uczniem, a dodatkowo pracował w ramach umowy o praktyczną naukę zawodu.

Nie uwzględnienie zatem okresu od 2 października 1968 roku do 30 grudnia 1970 roku powoduje, iż Z. S. nie wykazał wymaganego 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniom emerytalno – rentowym i dlatego na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c. Sąd oddalił jego odwołanie jako bezzasadne.